

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แนวความคิดเกี่ยวกับสังคมนิยมมีมาตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ พร้อมๆ กับการกำเนิดของสิทธิส่วนบุคคลในทรัพย์สิน โดยเฉพาะหากทรัพย์สินนั้นๆ เป็นปัจจัยสำคัญของการผลิต เช่น ที่ดิน เป็นต้น การเอาโรคเอาเปรียบ การแก่งแย่งกันจนผลประโยชน์ก็จะเกิดขึ้น วิธีการที่จะแก้ไขข้อขัดแย้งนี้ได้นำไปสู่แนวความคิดที่ต้องการจะกำจัดสิทธิส่วนบุคคลทางทรัพย์สิน ที่เป็นต้นตอแห่งความแตกแยกทั้งปวง โดยนำเอาปัจจัยการผลิตมาเป็นของส่วนรวม ผลประโยชน์ที่ได้ก็จะมีการแบ่งสรรกันอย่างเป็นธรรมยิ่งขึ้น แนวความคิดดังกล่าวเป็นแนวคิดของนักสังคมนิยมที่มุ่งหวังจะได้สังคมนิยมหรือรัฐในอุดมคติที่มีสภาพที่ดีและสมบูรณ์กว่าสังคมนิยมในขณะนั้น

นักคิดแนวสังคมนิยมพยายามที่จะปลดปล่อยมนุษย์ให้พ้นจากการเป็นทาสของระบบอุตสาหกรรม และปฏิรูปความสำนึกของมนุษย์ให้มีความเป็นอิสระ ไม่ตกเป็นทาสของภาวะเศรษฐกิจ โดยต้องทำงานเพื่อปากท้องแต่เพียงอย่างเดียว แต่เนื่องจากมนุษย์มีความไม่เท่าเทียมกันโดยธรรมชาติ ผู้ที่ได้เปรียบในสังคม อันได้แก่ นายทุน ขุนนาง และชนชั้นต่างๆ จะพยายามรักษาความได้เปรียบของตนไว้ ขณะเดียวกันผู้ที่อยู่ฝ่ายที่เสียเปรียบ ซึ่งได้แก่ ชนชั้นกรรมาชีพ ชาวนา และผู้ที่ยากจนก็พยายามต่อสู้เพื่อลดความเสียเปรียบให้น้อยลง จึงได้เกิดการต่อสู้ระหว่างชนชั้นขึ้นอย่างกว้างขวาง

การต่อสู้ระหว่างชนชั้นดังกล่าวจะขยายมากขึ้นเป็นลำดับตราบไต่ที่ยังมีการกดขี่ขูดรีด ซึ่งจะนำไปสู่ความรุนแรงและการปฏิวัติโดยพรรคคอมมิวนิสต์ในที่สุด ซึ่งการปฏิวัติที่เกิดขึ้นนี้ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น แต่ได้ขยายครอบคลุมไปยังประเทศต่างๆ ที่มีเงื่อนไขอันเหมาะสมต่อการปฏิวัติ จากประเทศหนึ่งไปสู่อีกประเทศหนึ่งเรื่อยๆ

สภาพการณ์ดังกล่าวเริ่มปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดหลังจากที่เลนินได้ทำการปฏิวัติรัสเซียสำเร็จ เมื่อ 25 ตุลาคม 2460 [รัสเซียได้สถาปนาขึ้นเป็นสหภาพสาธารณรัฐโซเวียตสังคมนิยม : The Union of Soviet Socialist Republics (USSR) เมื่อ 30 ธันวาคม 2465] ¹ ซึ่งเป็นประเทศแรกที่น่าระบอบสังคมนิยมมาใช้ และเป็นแบบอย่างให้กับประเทศอื่นา เลนินมีความมุ่งมั่นที่จะปฏิวัติโลกให้เป็นคอมมิวนิสต์ โดยมีความเชื่อว่าการที่ประเทศมหาอำนาจต่างๆ ทำสงครามแย่งชิงอาณานิคมกันในสงครามโลก ครั้งที่ 1 นั้น ก็เพราะชาติเหล่านั้นมีความเห็นว่าการจะรักษาระบบนายทุนไว้จะต้องมีอาณานิคม ซึ่งเป็นแหล่งขายสินค้าที่จะผลิตได้ และเป็นแหล่งที่มาของวัตถุดิบราคาถูก ดังนั้นเพื่อจะให้ประเทศเหล่านี้เป็นคอมมิวนิสต์เร็วขึ้น เลนินจึงตั้งองค์การคอมมิวนิสต์สากล (Communist International) หรือโคมินเทิร์นขึ้น ที่กรุงมอสโก เมื่อ มีนาคม 2462 มีหน้าที่เผยแพร่ความคิดปฏิวัติเล็งลัทธินายทุน โดยมุ่งเป้าหมายไปที่อังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมันเป็นแห่งแรก ทั้งนี้เพื่อพยายามให้มีการก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ขึ้นในทุกๆ ประเทศ ภายใต้การควบคุมของมอสโก ²

การดำเนินการของเลนินดังกล่าวได้ก่อให้เกิดการเผชิญหน้ากันอย่างรุนแรงระหว่างประเทศในค่ายตะวันตก ซึ่งปกครองด้วยระบอบเสรีนิยมหรือประชาธิปไตย มีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำ กับประเทศในค่ายตะวันออกที่ปกครองด้วยระบอบสังคมนิยม มีรัสเซียเป็นผู้นำ ทั้งสองฝ่าย

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1 โกลด์ โรจนพันธุ์, หนังสือประกอบการศึกษา เรื่อง สหภาพสาธารณรัฐโซเวียตสังคมนิยม แนวคำบรรยายวิชาการเมืองสหรัฐอเมริกาและยุโรป มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520, หน้า 20

2 ณรงค์ สินสวัสดิ์, การเมืองระหว่างประเทศ, ทจก.แพ่งพิทยา อินเตอร์เนชันแนล, 2518, หน้า 187

ต่างแข่งขันกันในการสร้างอำนาจให้มากขึ้นทั้งทางทหารและ เศรษฐกิจ เพื่อช่วงชิงความได้เปรียบซึ่งกันและกัน มีความพยายามที่จะชักจูงหรือผนวกชาติที่เกือบทองหรือชาติ เป็นกลาง เข้า เป็นพวก ขณะเดียวกันก็พยายามที่จะให้ประเทศฝ่ายตรงข้ามแตกแยกกันเอง

การต่อสู้กันของทั้งสองฝ่ายแม้จะไม่รุนแรงถึงขั้น เป็นสงครามโลก แต่ก็ เป็นสงครามลับที่มีการต่อสู้อย่างยืดเยื้อยาวนานในทุกด้านทั้งทางการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ และสังคม ในลักษณะสงครามเย็น³ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาประเทศและของโลก อีกทั้งยังได้สร้างความสูญเสียด้านวัตถุและทำลายชีวิตผู้คนไป เป็นจำนวนมากมายมหาศาล

การเผยแพร่หรือการส่งออกการปฏิวัติของโซเวียต รวมทั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน (สพจ.) ไปยังประเทศโลกเสรี นับได้ว่าเป็นแนวความคิดอันตรายและเป็นภัยคุกคามที่สำคัญต่อประเทศโลกเสรีอย่างมาก สำหรับประเทศไทย ลัทธิคอมมิวนิสต์ได้แทรกซึมเข้ามาในประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2470 โดยกลุ่มสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์จีน (พคจ.) ที่หลบหนีการปราบปรามของรัฐบาลจีนขณะนั้น เข้ามาลี้ภัยอยู่ในไทย ซึ่งในระยะแรกได้เผยแพร่แนวความคิดลัทธิมาร์กซ์-เลนินในกลุ่มคนจีนก่อน จากนั้นก็ค่อยๆ ขยายไปยังกลุ่มคนไทยลูกครึ่งจีน และกลุ่มหลังต่างๆ เช่น กรรมกร

3 คู่มือ ข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ โรงเรียนรักษาความปลอดภัย ศูนย์รักษาความปลอดภัย (สรภ), 2535 หน้า 6 ระบุว่า สงครามเย็นเป็นภาวะความตึงเครียดระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศที่มีการขัดแย้งหรือมีการพิพาทกันจะใช้มาตรการทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา เทคโนโลยี การปฏิบัติทางลับ (Clandestine Operation) เช่น การจารกรรม การก่อวินาศกรรม การบ่อนทำลาย และสงครามกองโจร ตลอดจนการใช้กำลังทหาร หรือกำลังกึ่งทหารเข้าปฏิบัติการทั้งโดยเปิดเผยและไม่เปิดเผย สงครามเย็นเป็นภาวะที่ทั้งสงบและทั้งสงคราม

นักศึกษา นักเรียน เป็นต้น ขณะเดียวกันกลุ่มคนดูนภายได้การนำของโฮจิมินห์ ที่หลบหนีการ
ปราบปรามของฝรั่งเศส ก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่นำลัทธิมาร์กซ์-เลนิน เข้ามาเผยแพร่ในไทยด้วย

จากการเผยแพร่แนวความคิดดังกล่าว ทำให้ลัทธิคอมมิวนิสต์มาร์กซ์-เลนินเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ
ในที่สุดก็สามารถจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) ได้สำเร็จเมื่อ ปี 2485 และ
นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ประเทศไทยก็ต้องเผชิญกับภัยคุกคามจาก พคท. อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น
เป็นลำดับ ทั้งด้านการบ่อนทำลายและการก่อวินาศกรรม ซึ่งได้สร้างความสูญเสียให้แก่ไทย
ปีหนึ่งๆ จำนวนมาก สถานการณ์ได้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น โดยเฉพาะหลังจากที่คอมมิวนิสต์ประสบ
ผลสำเร็จในการยึดครองประเทศอินโดจีนเมื่อ ปี 2518 เป็นต้นมา ทำให้ประเทศไทยถูกมอง
ว่าอาจตกเป็นคอมมิวนิสต์ประเทศต่อไปตามทฤษฎีโดมิโน

ปัญหาคอมมิวนิสต์เป็นปัญหาที่มีความสำคัญ และเคยเป็นภัยคุกคามสูงสุดของประเทศ
ซึ่งในการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ที่ผ่านมา รัฐบาลต้องทุ่มเทกำลังคนและงบประมาณ
เป็นจำนวนมากในแต่ละปี โดยต้องใช้การปฏิบัติทุกด้านกว่าจะสามารถลดอิทธิพลของคอมมิวนิสต์
ลงไปได้ แม้ปัจจุบันภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์ใกล้จะหมดลงแล้วก็ตาม แต่รัฐบาลก็ยังต้องดำเนิน
มาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันการพลิกกลับของสถานการณ์ปฏิวัติของคอมมิวนิสต์ รวมทั้งภัยคุกคาม
ที่อาจเกิดขึ้นจากขบวนการก่อการร้ายต่างๆ ที่มีวิธีการคล้ายคลึงกัน เพราะภัยคุกคามที่เกิดขึ้น
อาจไม่ได้มาจากคอมมิวนิสต์โดยตรง แต่อาจมาจากผู้ที่มีแนวความคิดหรืออุดมการณ์ดังกล่าว ซึ่งมี
ทั้งที่เคยร่วมและไม่เคยร่วมกับ พคท. มาก่อน

แม้ปัจจุบันกระแสสังคมนิยมโลกจะตกต่ำ อันเป็นผลเนื่องมาจากการล่มสลายของ
ระบอบสังคมนิยมในโซเวียตและยุโรปตะวันออก ซึ่ง พคท. ก็ได้รับผลกระทบอย่างมากจากการนี้
แต่ก็ยังมีประเทศที่ปกครองโดยพรรคคอมมิวนิสต์อยู่ โดยเฉพาะจีนและประเทศในกลุ่มอินโดจีน
ซึ่งพรรคคอมมิวนิสต์ยังมีความเข้มแข็งอยู่มาก และไม่มีแนวโน้มว่าจะล่มสลายเช่นเดียวกับพรรค
คอมมิวนิสต์โซเวียต เพราะได้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายที่มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับสถาน-
การณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไปมากขึ้น

ในอดีตที่ผ่านมา พคจ. ได้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน พคท.มากกว่าพรรคคอมมิวนิสต์
อื่นๆ การที่ พคจ.ยังมีความเข้มแข็ง และประเทศในอินโดจีนยังใช้การปกครองด้วยระบอบ
สังคมนิยม จึงเป็นเรื่องที่ไม่อาจวางใจได้ว่าภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์จะหมดไป โดยเฉพาะต่อ
ประเทศไทยซึ่งมีภูมิประเทศใกล้เคียงกับประเทศเหล่านี้ นอกจากนั้นกระแสสังคมนิยมที่ตกต่ำก็ยังมีพลัง
ประจักษ์ตาว่าจะไม่ได้กลับมาได้รับความนิยมอีก เพราะหากระบอบทุนนิยมล้มเหลวในอนาคต
และประชาชนยังยากจน หรือถูกกดขี่จากผู้ที่ได้เปรียบในสังคมอย่างกว้างขวาง ทางเลือกหนึ่งในการ
การปกครองก็คือระบอบสังคมนิยม หรือคอมมิวนิสต์ ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับคอมมิวนิสต์จึงยังม
ความจำเป็น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

นับตั้งแต่เลนินประสบผลสำเร็จในการปฏิวัติรัสเซียเมื่อ ปี 2460 เลนินได้ใช้ความ
พยายามอย่างมากในการที่จะปฏิวัติโลกให้เป็นคอมมิวนิสต์ และผู้นำสมัยต่อมา มาก็ได้สืบทอด
เจตนารมณ์ของเลนินมาโดยตลอด เพียงแต่ใช้วิธีการที่แตกต่างกันเท่านั้น รวมทั้งจีนก็เป็นผู้นำ
โลกคอมมิวนิสต์อีกประเทศหนึ่งที่พยายามเผยแพร่ลัทธิและขยายอิทธิพลของตนไปยังประเทศต่างๆ
ซึ่งได้สร้างความหวั่นไหวหวาดกลัวแก่ประเทศโลกเสรีอย่างมาก โดยเฉพาะประเทศในแถบ
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นเป้าหมายที่สำคัญ เพราะเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์และมีความอุดม
สมบูรณ์

แม้ทั้งโซเวียตและจีน จะใช้ความพยายามอย่างมากดังกล่าว แต่พรรคคอมมิวนิสต์
ประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่ก็ไม่ได้ประสบความสำเร็จในการปฏิวัติดัง เช่นที่โซเวียตและจีนคาดหวัง
ไว้ และไม่ได้เป็นไปตามทฤษฎีมาร์กซ์ หากกลับมีสภาพที่ตกต่ำลงเป็นลำดับ และมีแนวโน้มว่าจะ
ค่อยๆ สิ้นสุดสลายไป แม้พรรคคอมมิวนิสต์ที่เคยเข้มแข็งก็มีสภาพเช่นเดียวกัน ดังที่ปรากฏให้เห็น
แล้วในโซเวียตและยุโรปตะวันออก

การที่พรรคคอมมิวนิสต์ประเทศต่างๆ มีทั้งประสบผลสำเร็จและไม่ประสบผลสำเร็จ ก็เพราะแต่ละประเทศมีปัจจัยและเงื่อนไขแตกต่างกัน รวมทั้งความเข้มแข็ง บทบาท และวิธีการดำเนินงานของพรรคคอมมิวนิสต์ในแต่ละประเทศก็มีความแตกต่างกันด้วย วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งชี้ให้เห็นถึงสาเหตุต่างๆ ที่ทำให้ พคท. ไม่ประสบผลสำเร็จในการปฏิวัติประเทศไทย โดยพิจารณาปัญหาและปัจจัยต่างๆ ทั้งในเชิงวิชาการ และการปฏิบัติที่เป็นจริง ดังนี้

1. ทฤษฎีมาร์กซ์-เลนิน และแนวความคิดเหมาเจ๋อตุง มีข้อผิดพลาดและจุดอ่อนอะไรบ้าง มีความสอดคล้องและขัดแย้งกับวัฒนธรรมทางการเมืองและอุปนิสัยของคนไทยอย่างไร
2. การดำเนินงานของ พคท. นับตั้งแต่ก่อตั้งพรรคจนถึงปัจจุบัน มีปัญหา อุปสรรค และมีข้อผิดพลาดอย่างไร มีเหตุปัจจัยอะไรบ้างที่ผลักดันให้พรรคต้องอยู่ในสภาพที่ตกต่ำเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน
3. มาตรการของรัฐบาล ทั้งทางการเมือง และการทหารที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพอย่างไร
4. การดำเนินงานของ พคท. ที่ผ่านมามีได้รับความร่วมมือ และต่อต้านจากประชาชนมากน้อยเพียงใด
5. สถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทยในแต่ละช่วงเอื้ออำนวยประโยชน์ และเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของ พคท. อย่างไร

ทั้งนี้ในการวิจัยจะพิจารณาวิเคราะห์ปัญหาและสภาพแวดล้อมอย่างรอบด้าน โดยอิงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเป็นสำคัญ และจะจำแนกสาเหตุของความล้มเหลวในการปฏิวัติของ พคท. ตามลำดับความสำคัญก่อนหลังว่าปัจจัยใดเป็นปัจจัยหลัก ปัจจัยรองอย่างชัดเจน

สมมุติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยได้กำหนดสมมุติฐานว่าความล้มเหลวในการปฏิวัติของ พคท. เกิดจากเหตุปัจจัยหลัก 4 ประการคือ

1. ความขัดแย้งภายใน พคท. โดยเฉพาะความขัดแย้งทางความคิดระหว่างผู้ปฏิบัติ

งานรุ่นเก่าที่เป็นสมาชิกระดับสูงของพรรค กับผู้ปฏิบัติงานรุ่นใหม่ที่ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกตั้งแต่ระดับ
กลางลงมาถึงระดับล่าง รวมทั้งแนวร่วมซึ่งเป็นนักศึกษา บัณฑิตชนที่หลบหนีเข้าร่วมกับ พคท.

หลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519

2. ความขัดแย้งระหว่างประเทศผู้เฝ้าในคอมมิวนิสต์
3. การดำเนินนโยบายการเมืองนำการทหารของรัฐบาลภายใต้นโยบาย 66/2523
4. ลักษณะเฉพาะของสังคมไทย โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับถือต่อสถาบัน

พระมหากษัตริย์

ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ลัทธิมาร์กซ์-เลนิน เป็นต้นกำเนิดทางความคิดของพรรคคอมมิวนิสต์ทั่วโลก ดังนั้น
การศึกษาเกี่ยวกับพรรคคอมมิวนิสต์จึงจำเป็นต้องอ้างอิงทฤษฎีมาร์กซ์-เลนิน เพราะถือเป็นแม่บท
แต่ในวิทยานิพนธ์นี้จะกล่าวเฉพาะหลักการกว้างๆ เท่านั้น เพราะในทางปฏิบัตินั้นแนวทางการ
ดำเนินการของ พคท.ส่วนใหญ่จะยึดแนวความคิดเหมาเจ๋อตุงหรือแนวทางจีนมากกว่า การวิจัยนี้
จึงจะอ้างอิงหรือเน้นที่หลักการแนวความคิดของเหมาเจ๋อตุง โดยเฉพาะในส่วนที่ พคท.นำมาใช้
เป็นสำคัญ

ขอบเขตของการวิจัย

ชื่อเรื่องของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้คือ "ความล้มเหลวในการปฏิบัติของพรรคคอมมิวนิสต์
แห่งประเทศไทย" ดังนั้นในการวิจัยจึงจะเน้นหรือวางไว้หนักที่สภาพความเป็นไปใน พคท.
เป็นหลัก โดยเฉพาะในช่วงนับตั้งแต่ ปี 2521 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของ พคท.
คือเป็นปีที่ พคท.มีความเข้มแข็งถึงจุดสูงสุดและเริ่มที่จะตกต่ำลง อันเนื่องจากสถานการณ์ทั้งภายใน
พรรคเอง และสภาพแวดล้อมโดยรอบได้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติ
จน พคท.ต้องอยู่ในสภาพที่เสื่อมทรุดเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันจนอาจกล่าวได้ว่าใกล้จะสูญสลายแล้ว

ระเบียบวิธีวิจัย

จากวัตถุประสงค์และสมมุติฐานของการวิจัยที่กล่าวแล้วข้างต้น จะเห็นว่าเนื้อหาของวิทยานิพนธ์นี้เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับทฤษฎีทางวิชาการ และสภาพข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในระยะเวลาประมาณ 50 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่ พ.ศ. ได้ก่อตั้งขึ้น เมื่อ ปี 2485 รวมทั้งยังเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศด้วย ดังนั้นในการวิจัยจึงจำเป็นต้องใช้ข้อมูลประกอบกันจากหลายส่วนคือ

1. จากบทความและเอกสารทางวิชาการต่างๆ
 2. จากรายงานและเอกสารวิเคราะห์ของหน่วยงานด้านความมั่นคงที่นำข้อความลับของทางราชการ
 3. จากคำให้สัมภาษณ์และการพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ที่เคยมีส่วนในการป้องกัน และปราบปรามคอมมิวนิสต์
 4. จากรายงานการซักถาม ผกค. ที่ถูกจับกุมและออกมอบตัวซึ่งมีจำนวนมาก โดยจะคัดเลือกเฉพาะบุคคลที่มีความสำคัญประมาณ 10-15 คน และจะหยิบยก หรืออ้างอิงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้อาจไม่ระบุชื่อ - นามสกุลจริง เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นแก่บุคคลนั้นๆ
 5. จากเอกสารสิ่งพิมพ์ของ พคท. ที่ยึดได้
 6. จากประสบการณ์การซักถาม ผกค. ในพื้นที่ต่างๆ ด้วยตนเอง
- การค้นคว้าจะเน้นความถูกต้องของข้อมูลเป็นสำคัญ โดยพิจารณาเปรียบเทียบ หรือตรวจสอบข้อมูลจากหลายแห่ง แล้วคัดเลือกเฉพาะข้อมูลที่ถูกต้องนำมาประมวลและวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดภาพรวมอย่างรอบด้าน และตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุด

นโยบายที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับความล้มเหลวในการปฏิวัติของ พคท. จะทำให้ทราบถึงสภาพปัญหา และเงื่อนไขต่างๆ ที่เป็นสาเหตุของการปฏิวัติ ตลอดจนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ พคท. มากขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อผู้ที่ต้องการศึกษาในด้านนี้และต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามเพื่อไม่ให้เกิดประวัติศาสตร์ซ้ำรอยขึ้นอีก นอกจากนี้จะเป็นประโยชน์ด้านวิชาการในการศึกษาเปรียบเทียบกับแง่มุมความล้มเหลวของพรรคคอมมิวนิสต์ประเทศอื่นๆ อันอาจนำไปสู่ข้อสรุปทางทฤษฎีเกี่ยวกับความล้มเหลวในการปฏิวัติของพรรคคอมมิวนิสต์ต่างๆ ต่อไป อย่างน้อยที่สุดก็จะเป็นบทเรียนสำหรับผู้ชนรุ่นหลังได้ศึกษา และตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาเหล่านี้มากขึ้น

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

พรรค (party) หมายถึง พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์การนำในการปฏิวัติ บางครั้งอาจหมายถึงองค์กรจัดตั้ง หรือบุคคลที่เป็นตัวแทนขององค์กรจัดตั้งของพรรคระดับใดระดับหนึ่ง

แนวร่วม (united front) หมายถึง บุคคลหรือองค์การที่ไม่ใช่คอมมิวนิสต์ แต่มีแนวความคิดหรือนโยบายที่สอดคล้องกับคอมมิวนิสต์ โดยมีทั้งที่ให้ความร่วมมือ หรือมีการกระทำที่เป็นประโยชน์ต่อคอมมิวนิสต์ ทั้งนี้พรรคอาจเข้าไปจัดตั้งหรือไม่ได้จัดตั้งก็ได้ (ไม่ได้อยู่ภายใต้การนำของพรรค) คอมมิวนิสต์ได้แบ่งแนวร่วมตามชนชั้นออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. แนวร่วมพื้นฐาน ประกอบด้วย กรรมกรและชาวนาเป็นหลัก ในระยะการปฏิวัติประชาธิปไตยประชาธิปไตย อาจจะนับชนชั้นนายทุนน้อยเข้า เป็นแนวร่วมพื้นฐานได้
2. แนวร่วมขั้นสูง ประกอบด้วย นายทุนชาติและบุคคลวงการต่างๆ ที่คัดค้านศักดินานิยม และจักรวรรดินิยม (ในขั้นการปฏิวัติสังคมนิยม บุคคลและชนชั้นในแนวร่วมขั้นสูงดังกล่าว ไม่ถือว่าเป็นแนวร่วม หากเป็นเป้าหมายของการปฏิวัติ)

กองทัพปลดแอกประชาชนแห่งประเทศไทย หรือ ทพท. (People's Liberation Army of Thailand : PLAT) หมายถึง กองทหารที่ พลท. จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินสงครามประชาชนยึดอำนาจอธิปไตยและปฏิวัติประเทศไทยให้มีระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ กำลังทหารของ ทพท. แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ทหารบ้าน หรือหน่วยจรมุทธานหมู่บ้าน (นจบ.) คือ ผกค.ถืออาวุธที่จัดตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติงานในบริเวณหมู่บ้านอย่างปิดลับ การแต่งกายเหมือนกับชาวบ้านทั่วไป อาวุธที่นำใช้ เป็นอาวุธที่นำใช้กันในบ้านหมู่บ้าน งานที่ได้รับมอบหมายได้แก่ การลอบสังหารผู้ที่เป็นศัตรูกับพรรคสนับสนุนการปฏิบัติงานของ ผกค. ในป่า บางครั้งอาจเข้าร่วมปฏิบัติงานกับหน่วยทหารประจำถิ่น (นปถ.) ด้วย แต่โดยทั่วไปจะร่วมงานกับกรรมการหมู่บ้านที่ พลท. จัดตั้ง

2. ทหารท้องถิ่น หรือหน่วยทหารประจำถิ่น (นปถ.) คือ ผกค.ถืออาวุธที่ปฏิบัติงานอยู่นอกหมู่บ้าน พื้นที่ปฏิบัติงานอาจได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบเป็นเขตอำเภอ หรือ จังหวัด การแต่งกายอาจใช้เครื่องแบบสีเขียว อาวุธที่นำใช้มีประสิทธิภาพสูงกว่าของทหารบ้าน แต่ยังไม่ถืออาวุธประจำหน่วย งานที่ได้รับมอบหมายได้แก่ งานมวลชน และทำการรบ

3. ทหารหลัก (ทล.) เปรียบเสมือนทหารประจำการหรือทหารหลวง คือ ผกค.ถืออาวุธที่มีความชำนาญในการรบ โดยคัดเลือกจากหน่วยทหารประจำถิ่น มีการจัดกำลังเป็นหมวดหมู่ อาวุธที่นำใช้ เป็นอาวุธที่ทันสมัยกว่าของหน่วยทหารประจำถิ่น โดยเฉพาะอาวุธประจำหน่วย การแต่งกายใช้เครื่องแบบสีเขียว พื้นที่ปฏิบัติงานได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบกว้างขวางกว่าหน่วยทหารประจำถิ่น

มวลชนก้าวหน้า หรือมวลชนปฏิวัติ (progressive masses) หมายถึง ประชาชนที่รับเอาความคิดทางการเมืองของพรรคคอมมิวนิสต์ และให้การสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์ บุคคลเหล่านี้มีโอกาสจะเข้าเป็นสมาชิกองค์การปฏิวัติแห่งใดแห่งหนึ่งหรือไม่ก็ได้ มวลชนปฏิวัตินี้ คอมมิวนิสต์จำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มก้าวหน้า ประกอบด้วย บุคคลที่ศึกษาจริง ทำงานจริง และต่อสู้จริง
2. กลุ่มกลางๆ ประกอบด้วย บุคคลที่ศึกษา ทำงาน และต่อสู้เช่นเดียวกับ

กลุ่มแรก แต่ขาดความคิดริเริ่ม ความเฝ้าร้อน และความเอาจริงเอาจัง

3. กลุ่มส้าหลัง ประกอบด้วย บุคคลที่ไม่ค่อยศึกษา ไม่ค่อยทำงาน และไม่ค่อยต่อสู้ เนือยชาโลเล

การจัดตั้ง (organization) หมายถึง การจัดความสัมพันธ์ต่างๆ ภายในขบวนการให้เป็นระเบียบ มีระบบ และยึดเหนี่ยวไว้ด้วยวินัยของการจัดตั้งเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ โดยยึดความสัมพันธ์ 4 อย่างคือ บุคคลต้องขึ้นต่อจัดตั้ง ส่วนน้อยขึ้นต่อส่วนมาก ชั้นล่างขึ้นต่อชั้นบน และทุกส่วนขึ้นต่อศูนย์การนำ รูปแบบของการจัดตั้งมีทั้งองค์การจัดตั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ การทหาร และวัฒนธรรม

ระบบประชาธิปไตยรวมศูนย์ (democratic centralism)⁴ หมายถึง แบบพิธีของประชาธิปไตยบางอย่าง (democratic forms and methods) แต่มีการรวมอำนาจไว้ที่หน่วยงานหน่วยเดียว ในรายละเอียดหมายความว่าหน่วยงานส่วนล่างอาจจะมีโอกาสในการปฏิบัติงานได้บ้าง แต่ต้องอยู่ในความควบคุมของหน่วยงานที่เหนือขึ้นไปตามลำดับ จนกระทั่งถึงศูนย์กลางของประเทศ การควบคุมนี้หมายถึงควบคุมนโยบาย และตัวประชาชน โดยหน่วยเหนือควบคุมหน่วยที่ต่ำกว่าตามแหล่ง และการกระทำทั้งหลายในระดับใด ต้องได้รับการอนุมัติจากหน่วยเหนือ ลักษณะแบบนี้ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์มีแกนกลางเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การแสดงความคิดเห็นของสมาชิกและประชาชนทำได้ยาก ในการดำเนินการก็ถือเป็นความลับ ไม่มีความจงรักภักดีต่อผู้ใด นอกจากลัทธิคอมมิวนิสต์ นิยมใช้วิธีการที่ผิดกฎหมาย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตนกำหนดขึ้น โดยนัยนี้พรรคคอมมิวนิสต์จึงควบคุมมติมหาชนของประชาชนให้อยู่ในแนวที่กำหนดกล่าวโดยสรุป ระบบประชาธิปไตยรวมศูนย์มีด้วยกัน 2 หลักการ คือ

4 จรูญ สุภาพ, ทฤษฎีการเมือง, คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พิมพ์ครั้งที่ 1, บริษัท สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2514, หน้า 39

1 หลักประชาธิปไตย : เปิดโอกาสให้สมาชิกระดับล่างเลือกองค์พรรค
ในระดับที่สูงกว่าตามลำดับ มติต่างๆ ที่กำหนดโดยองค์พรรคน่าจะต้องผ่านความเห็นของมวลชน

2 หลักรวมศูนย์ : เป็นหลักเกี่ยวกับการปฏิบัติตามสายการบังคับบัญชา
อย่างเคร่งครัด เป็นเรื่องของระเบียบวินัย โดยกำหนดให้องค์พรรคในระดับล่างจะต้องปฏิบัติ
ตามมติ หรือคำสั่งที่มาจากองค์พรรคในระดับที่เหนือกว่าอย่างเคร่งครัด

ยุทธศาสตร์ (strategy) ความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.
2525 หมายถึง วิชาการรบ แต่ในความหมายที่ใช้ในการปฏิบัติ คือการที่พรรคคอมมิวนิสต์
พิจารณาว่า ในระยะการปฏิบัติขั้นหนึ่งๆ การดำเนินการของตนควรจะไปในทิศทางใดเป็นส่วน
ใหญ่ จึงจะทำให้การปฏิบัติบรรลุผลสำเร็จได้ ตามปกติพรรคคอมมิวนิสต์ต่างๆ จะแบ่งยุทธศาสตร์
หรือขั้นตอนการปฏิบัติไปสู่สังคมคอมมิวนิสต์ออกเป็น 3 ขั้น คือ ขั้นการปฏิบัติประชาธิปไตย หรือ
การปฏิบัติประชาธิปไตยประชาธิปไตย (ในกรณีเป็นเมืองขึ้น) ขั้นการปฏิวัติสังคมนิยม และขั้น
การปฏิวัติคอมมิวนิสต์

ยุทธวิธี (tactics) หมายถึง วิธีและอุบายของการรบ ซึ่งเป็นเรื่องที่ว่าด้วย
การต่อสู้ การจัดตั้ง และการวินิจฉัยแนวทางปฏิบัติของพรรคคอมมิวนิสต์ในระยะเวลานั้นๆ เพื่อ
ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ยุทธวิธีเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ ในระยะการปฏิบัติขั้นหนึ่งๆ
ยุทธวิธีอาจเปลี่ยนแปลงได้หลายครั้งตามสถานการณ์ และกระแสปฏิวัติว่าจะขึ้นหรือลง แต่
ยุทธศาสตร์อาจไม่เปลี่ยนแปลง

"เข็มมุ่ง"(directive) หมายถึง รายละเอียดของนโยบาย ซึ่งโดยปกตินโยบาย
เป็นเรื่องกว้างๆ ออกมาครั้งหนึ่งอาจใช้ได้หลายปี แต่เข็มมุ่งจะเป็นรายละเอียดในการปฏิบัติ
ของแต่ละปี ซึ่งอาจจะใช้ได้ไม่เหมือนกันในทุกพื้นที่ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของพื้นที่นั้นๆ คำว่า
"เข็มมุ่ง" มีลักษณะคล้ายกับ guidance สำหรับผู้ปฏิบัติงานของพรรค (party worker)

การโฆษณาชวนเชื่อ (propaganda) หมายถึง การเผยแพร่ลัทธิความเชื่อ หรือ
ความคิดเห็นด้วยกลอุบายต่างๆ เพื่อโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นให้เห็นคล้ายตาม ซึ่งกระทำได้ในหลาย
รูปแบบ ทั้งโดยเปิดเผย (ใช้วิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ฯลฯ) และทางลับ

(ใช้แบบสไลด์ การบดสอยข้าว สร้างข้าวสาลี ฯลฯ) ทั้งนี้โดยอาศัยหลักจิตวิทยาเป็นแนวทางหลักในการดำเนินการ

ชนบทล้อมเมือง เป็นยุทธศาสตร์การปฏิบัติของพรรคคอมมิวนิสต์จีนที่ พคท.นำมาใช้ ยุทธศาสตร์นี้ให้ความสำคัญกับการทำงานในชนบทมากกว่าในเมือง โดยเริ่มสร้างฐานที่มั่นในชนบท แล้วใช้ชนบทล้อมเมือง และยึดเมืองในที่สุด การดำเนินการจะต้องอาศัยการต่อสู้ในเมือง ประสานกับการต่อสู้ด้วยอาวุธในชนบท

ข้อจำกัดในการวิจัย

เนื่องจากปัญหาคอมมิวนิสต์เคยเป็นปัญหาที่มีความสำคัญอย่างมาก และเป็นภัยคุกคามสูงสุดของประเทศมาเป็นเวลาเกือบ 50 ปี แม้ข้อมูลจะมีจำนวนมาก แต่ส่วนใหญ่จะอยู่ในหน่วยงานราชการทางด้านความมั่นคง ซึ่งบางส่วนเป็นความลับที่ไม่สามารถเปิดเผยโดยทั่วไปได้ ดังนั้นในการเขียนและวิเคราะห์ จึงต้องอิงข้อมูลที่เปิดเผยได้เป็นหลัก ซึ่งอาจทำให้เนื้อหาบางส่วนขาดความสมบูรณ์ไปบ้าง

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย